ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [*VERICA TRSTENJAK*] SECINĀJUMI,

sniegti 2008. gada 24. aprīlī [1]

I — Ievads

1. Šajā lietā iesniedzējtiesa jautā, vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīva 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (turpmāk tekstā — "Direktīva 2000/35") [2] nepieļauj tādu valsts tiesību aktu pieņemšanu, saskaņā ar kuriem bezstrīdus prasījumus no valsts iestādes var piedzīt tikai pēc 120 dienām no izpildraksta paziņošanas valsts iestādei.

2. Šis jautājums tika uzdots izpildes tiesvedībā *Tribunale civile di Roma* (Romas Civiltiesa), kuru ierosināja sabiedrība *Caffaro s.r.l.* (turpmāk tekstā — "*Caffaro*") pret publisku pašvaldības uzņēmumu *Azienda Unità Sanitaria Locale RM/C* (turpmāk tekstā — "*USL*") Romā, pamatojoties uz izpildrakstu, ko *Caffaro* saņēma saskaņā ar Direktīvu 2000/35 transponējošiem tiesību aktiem valsts tiesībās.

1 — Oriģinālvaloda — slovēņu.

2 — OV L 200, 35. lpp.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesības*

3. Direktīvas 2000/35 ceturtajā apsvērumā ir norādīts:

"Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 1997. gada 29. maijā ir pieņēmusi atzinumu par Komisijas Zaļo grāmatu par publisko iepirkumu Eiropas Savienībā: Pētījumi par turpmāko virzību [..]."

4. Direktīvas 2000/35 piektajā apsvērumā ir noteikts:

"Komisija 1997. gada 4. jūnijā ir publicējusi vienotā tirgus darbības plānu, kurā uzsvērts, ka kavēti maksājumi ir arvien lielāks šķērslis vienotā tirgus panākumiem."

5. Direktīvas 2000/35 septītajā apsvērumā ir noteikts:

"Pārmērīgi ilgu maksājumu laiku un kavētu maksājumu dēļ uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, ir ievērojamas administratīvas un finanšu grūtības. Turklāt šīs problēmas ir viens no galvenajiem maksātnespējas iemesliem, un tās apdraud uzņēmumu dzīvotspēju un rada daudzu darbavietu zudumu."

6. Direktīvas 2000/35 devītajā un desmitajā apsvērumā ir noteikts:

"(9) Atšķirības starp maksājumu noteikumiem un praksi dalībvalstīs ir šķērslis iekšējā tirgus pareizai darbībai.

(10) Tā sekas ir ievērojami dalībvalstu komercdarījumu ierobežojumi. Tas ir pretrunā Līguma 14. pantam, jo uzņēmējiem jābūt iespējai nodarboties ar komercdarbību visā iekšējā tirgū saskaņā ar nosacījumiem, kas nodrošina, lai pārrobežu darījumi nebūtu saistīti ar lielāku risku kā pārdošana valsts iekšienē. Rastos konkurences traucējumi, ja valsts iekšējos un pārrobežu darījumos piemērotu būtiski atšķirīgus noteikumus."

7. Direktīvas 2000/35 15. apsvērumā ir noteikts:

"Šī direktīva tikai definē terminu "izpildāms spriedums" ["izpildraksts"], bet nereglamentē dažādas šāda sprieduma [izpildraksta] piespiedu izpildes procedūras un nosacījumus, ar kuriem šāda sprieduma [izpildraksta] piespiedu izpildi var apturēt vai atlikt."

8. Direktīvas 2000/35 22. apsvērumā ir noteikts:

"Šai direktīvai būtu jāreglamentē visi komercdarījumi neatkarīgi no tā, vai tos veic starp privātiem vai publiskiem uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, ņemot vērā faktu, ka valsts iestādes rīkojas ar ievērojamu maksājumu apjomu. Tādēļ būtu arī jāreglamentē visi komercdarījumi starp galvenajiem līgumslēdzējiem un viņu piegādātājiem un apakšuzņēmējiem."	""izpildāms spriedums [izpildraksts]" ir tiesas vai citas kompetentas iestādes izdots lēmums, spriedums vai rīkojums par maksājuma tūlītēju samaksu vai samaksu pa daļām, kas ļauj kreditoram piespiedu izpildes ceļā saņemt savu prasījumu no debitora; tas ietver lēmumu, spriedumu vai rīkojumu par maksājumu, kas ir pagaidām izpildāms un paliek tāds, pat ja debitors to pārsūdz."
9. Direktīvas 2000/35 23. apsvērumā ir noteikts:	11. Direktīvas 2000/35 5. pantā ar nosaukumu "Bezstrīdus prasību [prasījumu] piedziņas procedūras" ir noteikts:
"Šīs direktīvas 5. pants prasa bezstrīdus prasību [parādu] piedziņas procedūru pabeigt īsā laikā saskaņā ar valsts tiesību aktiem, bet neprasa dalībvalstīm pieņemt īpašu procedūru vai īpašā veidā grozīt esošās juridiskās procedūras."	"1. Dalībvalstis nodrošina, ka izpildāmu spriedumu [izpildrakstu] neatkarīgi no parāda summas parasti var saņemt 90 kalendāra dienās pēc kreditora prasības iesniegšanas vai pieteikuma tiesā vai citā kompetentā iestādē ar nosacījumu, ka parāds vai procedūras jautājumi netiek apstrīdēti. Šo pienākumu dalībvalstis pilda atbilstīgi saviem attiecīgiem normatīviem un administratīviem aktiem.
10. Direktīvas 2000/35 2. panta, kas nosaka definīcijas, 5. punktā ir noteikts:	2. Attiecīgie valstu normatīvie un administratīvie akti piemēro tādus pašus nosacī-

jumus visiem Eiropas Kopienā reģistrētiem kreditoriem.

3. Šā panta 1. punktā minētais 90 kalendāra dienu termiņš neietver:

a) dokumentu nodošanas laiku;

b) kreditora radītās aizkavēšanās, tādas kā pieteikumu precizēšanai veltīto laiku.

4. Šis pants neskar Briseles konvenciju par jurisdikciju un tiesu spriedumu izpildi civillietās un komerclietās [..].[3]"

3 — Konsolidētā versija OV C 27, 3. lpp.

12. Direktīvas 2000/35 6. panta 2. punktā ir norādīts:

"Dalībvalstīs var palikt spēkā vai stāties spēkā noteikumi, kas ir labvēlīgāki kreditoram nekā šīs direktīvas izpildei vajadzīgie noteikumi."

B — *Itālijas tiesības*

13. Itālijas tiesībās Direktīvu 2000/35 transponēja ar 2002. gada 9. oktobra Dekrētlikumu Nr. 231 (turpmāk tekstā — "Dekrētlikums Nr. 231/2002")[4]. Direktīvas 2000/35 5. pants tika transponēts ar Dekrētlikuma Nr. 231/2002 9. pantu, ar ko grozīja vairākus Itālijas Civilprocesa kodeksa noteikumus[5] un kura mērķis bija paātrināt izpildraksta saņemšanas procedūru bezstrīdus prasījumu piedziņai.

4 — *Decreto legislativo 9 ottobre 2002*, Nr. 231, Itālijas Republikas 2002. gada 23. oktobra Oficiālais Vēstnesis Nr. 249. Tiesību teorijā skat., piemēram, Kindler, P., *Umsetzung der EG-Zahlungsverzugsrichtlinie in Italien*, *Recht der Internationalen Wirtschaft*, Nr. 4/2003, 241. lpp.

5 — *Codice di procedura civile*, Itālijas Republikas 1940. gada 28. oktobra Oficiālais Vēstnesis Nr. 253, ar grozījumiem.

14. No rīkojuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka izpildraksta saņemšanas procedūra atbilstoši Civilprocesa kodeksa 641. pantam Itālijā ir šāda: pēc prasības celšanas tiesa trīsdesmit dienu laikā izdod rīkojumu, ar ko nosaka parādniekam samaksāt parādu. Šī rīkojuma paziņošanu veic apmēram desmit dienu laikā. Rīkojumā ir norādīts, ka parādniekam ir jāsamaksā parāds četrdesmit dienu laikā vai jāiesniedz iebildumi šajā termiņā. Ja šajā laikā parādnieks neiesniedz iebildumus un nesamaksā parādu, kreditors pēc šī termiņa beigām saņem izpildrakstu, lai piedzītu parādu. Kreditoram ir jāiesniedz izpildraksts parādniekam, ja tas lūdz veikt piedziņu, pamatojoties uz šo rakstu.

14. pantā, ko groza Likuma Nr. 388/2000 147. pants, ir noteikts:

"Valsts iestādēm un valsts institūcijām, kurām nav saimnieciskas funkcijas, ir jāīsteno procedūras to tiesu un arbitrāžas tiesu nolēmumu izpildei, kuros ir paredzēta efektīva piedziņa un pienākums samaksāt naudas summas simts divdesmit dienu termiņā no izpildraksta paziņošanas dienas. Pirms šī termiņa beigām kreditors nevar uzsākt piespiedu piedziņu, nedz arī izsniegt brīdinājumu."

15. 1996. gada 31. decembra Dekrētlikums Nr. 669[6] (turpmāk tekstā — "Dekrētlikums Nr. 669/1996"), ko groza 1997. gada 28. februāra Likums Nr. 30[7] un 2000. gada 23. decembra Likuma Nr. 388[8] (turpmāk tekstā — "Likums Nr. 388/2000") 147. pants, ietver konkrētus noteikumus par piespiedu piedziņu no valsts iestādes. Likuma Nr. 388/2000 147. pants piedziņas termiņu pagarina no sešdesmit līdz simts divdesmit dienām. Dekrētlikuma Nr. 669/1996

6 — *Decretto-legge 31 dicembre 1996*, Nr. 669, Itālijas Republikas 1996. gada 31. decembra Oficiālais Vēstnesis Nr. 305.

7 — *Legge 28 febbraio 1997*, Nr. 30, Itālijas Republikas 1997. gada 1. marta Oficiālais Vēstnesis Nr. 50.

8 — *Legge 23 dicembre 2000*, Nr. 388, Itālijas Republikas 2000. gada 29. decembra Oficiālais Vēstnesis Nr. 302 — *Supplemento Ordinario* [kārtējais pielikums] Nr. 219.

III — Fakti, pamata prāva un prejudiciālais jautājums

16. Kreditors *Caffaro* cēla prasību *Tribunale ordinario di Roma* (Romas Tiesa) par bezstrīdus prasījumu, kas radās komercdarījuma rezultātā, piespiedu piedziņu no parādnieka *USL*. Procesā valsts tiesā kreditoram tika izdots izpildraksts saskaņā ar Dekrētlikumu Nr. 231/2002, ar ko Itālijas tiesībās transponē Direktīvu 2000/35. Izpildraksts tika paziņots parādniekam 2004. gada

6. decembrī. Tā kā piedziņa notika, konfiscējot parādnieka līdzekļus *Banca di Roma*, šajā pašā dienā izpildraksts tika paziņots arī bankai. Konfiskācija tika veikta pēc parādnieka pieprasījuma 2005. gada 4. aprīlī; parādniekam un *Banca di Roma* šajā dienā tika izsniegta tiesas pavēste.

17. Piedziņas procesa ietvaros tiesas sēde, uz kuru tika uzaicināts kreditors, parādnieks un *Banca di Roma*, kurā parādniekam bija līdzekļi, tika noteikta 2006. gada 13. jūnijā. Tiesas sēdē *Banca di Roma* apstiprināja, ka parādniekam tajā ir līdzekļi un ka ir veikta to konfiskācija. Šajā pašā tiesas sēdē iesniedzējtiesa konstatēja, ka konfiskācija ir veikta pirms simts divdesmit dienu termiņa beigām no izpildraksta paziņošanas, kuram ir jābeidzas, pirms tiek uzsākta piedziņa no valsts iestādēm. Tā konstatēja, ka šajā gadījumā un atbilstoši valsts tiesību aktiem konfiskāciju varētu atzīt par spēkā neesošu un nenotikušu.

2000/35. Šajos apstākļos iesniedzējtiesa ar 2007. gada 21. maija rīkojumu nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu. Valsts tiesas jautājums, protams, netika formulēts tieši, bet tomēr, ņemot vērā visas šīs tiesas norādes, šo jautājumu ir iespējams izteikt šādi:

"Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīva 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādus valsts tiesību noteikumus kā Dekrētlikuma Nr. 669/1996 14. pants, kurš paredz, ka kreditors, kam ir izsniegts izpildraksts par bezstrīdus maksājuma piedziņu no valsts iestādes, kas tai bija jāmaksā kā atlīdzība par komercdarījumu, nevar to piedzīt piespiedu kārtā, pirms beidzas simts divdesmit dienu termiņš no izpildraksta paziņošanas šai valsts iestādei?"

IV — Tiesvedība Tiesā

18. Iesniedzējtiesa šajā sakarā jautāja, vai valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem piedziņa no valsts iestādes var notikt tikai pēc simts divdesmit dienu termiņa no izpildraksta paziņošanas valsts iestādei, atbilst Direktīvai

19. Rīkojums par prejudiciāla jautājuma uzdošanu tika saņemts Tiesā 2007. gada 4. jūnijā. Rakstveida procesā tika iesniegti

Caffaro, Itālijas valdības un Komisijas apsvērumi. Tiesas sēdē 2008. gada 13. martā *Caffaro*, Itālijas valdība un Komisija sniedza mutvārdu norādes un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

V — Lietas dalībnieku argumenti

20. *Caffaro* uzskata, ka apstrīdētie valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem piedziņu no valsts iestādes nevar uzsākt pirms simts divdesmit dienu termiņa beigām, sākot no izpildraksta paziņošanas dienas šai iestādei, ir pretrunā Direktīvai 2000/35. *Caffaro* apstiprina, ka līdz ar to zaudē nozīmi deviņdesmit dienu termiņš izpildraksta saņemšanai, ko paredz Direktīvas 2000/35 5. pants. Tas uzsver, ka atbilstoši tās 1. pantam direktīvu piemēro "visiem maksājumiem, kas tiek veikti kā atlīdzība komercdarījumos" un tas — kā izriet arī no tās 22. apsvēruma — attiecas uz "visiem komercdarījumiem neatkarīgi no tā, vai tos veic starp privātiem vai publiskiem uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, ņemot vērā faktu, ka valsts iestādes rīkojas ar ievērojamu maksājumu apjomu". Tiktāl, ciktāl apstrīdētie valsts tiesību akti atšķirīgi attiecas pret privātiem un publiskiem uzņēmumiem, pēc *Caffaro* domām, tie ir pretrunā Direktīvas 2000/35 saturam un mērķim.

21. *Itālijas valdība* uzsver, ka Direktīva 2000/35 nenosaka termiņu, kādā ir jāpiedzen izpildrakstā noteiktais parāds, un ka direktīvas piemērošana pašai piedziņai ir pretēja ne tikai tās tekstam, bet arī mērķim. No Direktīvas 2000/35 5. panta un 23. apsvēruma izriet, ka tā attiecas tikai uz izpildraksta saņemšanas procedūru, bet nevis uz vēlāko piedziņas posmu. Tāpat no izpildraksta [izpildāma sprieduma] definīcijas direktīvas 2. pantā nevar secināt, ka kreditoram ir iespēja piedzīt šo parādu uzreiz pēc izpildraksta saņemšanas. Itālijas valdība uzskata, ka piedziņas aizliegums no valsts iestādes, pirms beidzas simts divdesmit dienu termiņš no izpildraksta paziņošanas, var būt piespiedu piedziņas atlikšana direktīvas 15. apsvēruma nozīmē. Itālijas valdība arī apstiprina, ka, ja direktīva ir piemērojama šajā konkrētajā lietā, tā nav pretēja valsts tiesību aktiem, kas ir izklāstīti pamata prāvā. Itālijas valdība uzskata, ka šis tiesiskais regulējums ir pieņemams sakarā ar tā pamatojumu vispārējo interešu labā, jo piedziņas no valsts iestādes apturēšanas mērķis ir tikai garantēt pietiekami daudz laika nepieciešamo finanšu līdzekļu savākšanai, lai parādu varētu samaksāt, netraucējot ar piespiedu piedziņas procedūru valsts iestādes darbu.

22. *Komisija* vispirms pārbauda prejudiciālā jautājuma pieņemamību un uzskata,

ka jautājums ir pieņemams. Tā uzskata, ka piedziņas procedūru var uzskatīt par tādu, kurā tiesai tiek lūgts izšķirt strīdu un pieņemt lēmumu ar tiesas nolēmuma raksturu EKL 234. panta izpratnē, neskatoties uz to, ka šī procedūra principā nav paredzēta, lai konstatētu konkrētu tiesību pastāvēšanu, bet tās priekšmets, tieši pretēji, ir jau pastāvošo tiesību īstenošana. Ja tiek konfiscēti parādnieka līdzekļi, kas ir trešās personas turējumā, izpildtiesa ar rīkojumu, ar ko tiek noteikta līdzekļu pārskaitīšana no trešo personu turējuma kreditoram, kurš šīs piedziņas ietvaros lūdz parāda samaksu [*ordinanza di assegnazione del credito*], pabeidz piedziņas procedūru. Komisija uzskata, ka šim rīkojumam ir tiesas nolēmuma raksturs. Turklāt valsts tiesai ir jāpārbauda, vai konfiskācijas pasākuma izpildes laikā tika ievērotas visas formālās prasības. Nelikumības gadījumā tā var konfiskāciju atzīt par spēkā neesošu ar aktu, kuram ir tiesas nolēmuma raksturs.

23. Attiecībā uz prejudiciālo jautājumu Komisija uzskata, ka apstrīdētie Itālijas tiesību akti nav atbilstoši Direktīvai 2000/35. Būtībā šī direktīva attiecas uz visiem komercdarījumiem, kas tiek noslēgti ar uzņēmumiem vai valsts iestādēm, un tāpēc pret valsts iestādi nevar attiekties labvēlīgāk. Komisija uzskata, ka izpildraksta saņemšanas termiņš zaudē jebkādu nozīmi, ja kreditoram vēl ir jāgaida simts divdesmit dienas pēc izpildraksta saņemšanas, lai veiktu piedziņu. Tā uzsver, ka direktīvas mērķis ir garantēt, lai kreditors varētu veikt piedziņu noteiktā termiņā uzreiz pēc izpildraksta saņemšanas.

VI — Ģenerāladvokātes vērtējums

A — *Pieņemamība*

24. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai noteiktu, vai iestāde, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir uzskatāma par tiesu EKL 234. panta izpratnē, jāņem vērā vairāku faktoru kopums, piemēram, vai iestāde ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, vai tā piemēro tiesību normas [9], kā arī vai tā ir neatkarīga un objektīva [10]. Turklāt runa ir par tiesu EKL 234. panta izpratnē, ja tā izskata strīdu un ja valsts tiesa pieņem nolē-

9 — Šajā sakarā skat. 1966. gada 30. jūnija spriedumu lietā 61/65 *Vaassen-Göbbels* (*Recueil*, 377. lpp., 395. lpp.); 1997. gada 17. septembra spriedumu lietā C-54/96 *Dorsch Consult* (*Recueil*, I-4961. lpp., 23. punkts) un 2006. gada 19. septembra spriedumu lietā C-506/04 *Wilson* (Krājums, I-8613. lpp., 48. punkts).

10 — Šajā sakarā skat. 1987. gada 11. jūnija spriedumu lietā 14/86 (*Recueil*, 2545. lpp., 7. punkts); 1988. gada 21. aprīļa spriedumu lietā 338/85 *Pardini* (*Recueil*, 2041. lpp., 9. punkts); 2001. gada 29. novembra spriedumu lietā C-17/00 *De Coster* (*Recueil*, I-9445. lpp., 17. punkts) un 2006. gada 19. septembra spriedumu lietā C-506/04 *Wilson* (Krājums, I-8613. lpp., 48. punkts).

mumu tādā tiesvedībā, kas ir paredzēta tiesas nolēmuma pieņemšanai vai galīgā nolēmuma tiesvedībā pieņemšanai [11]. Šajā lietā rodas jautājums par pieņemamību, proti, vai var uzskatīt, ka valsts tiesa šajā lietā pieņem nolēmumu tādā tiesvedībā, kurā tiesas nolēmums ir paredzēts kā galīgais nolēmums tiesvedībā.

25. Šajā lietā piedziņa tika uzsākta, pamatojoties uz piedziņas atļauju, kas tika izsniegta īpašajā paātrinātajā piedziņas procesā [*procedimento di ingiunzione*] [12]. No Tiesas judikatūras skaidri izriet, ka gadījumā, ja prejudiciālais jautājums ir uzdots tādas tiesvedības ietvaros, kāda ir pamata lietā, šāds jautājums ir pieņemams [13]. Tāpat Tiesa judikatūrā ir uzsvērusi, ka, lai iestādi atzītu par tiesu pēc definīcijas EKL 234. pantā, tajā izskatāmai tiesvedībai nav jābūt strīdus raksturam [14]. Valsts tiesa var uzdot prejudiciālu jautājumu neatkarīgi no tajā izskatāmās lietas tiesvedības stadijas [15].

26. Līdz ar to prejudiciālais jautājums ir pieņemams.

B — *Prejudiciālā jautājuma vērtējums*

27. Iesniedzējtiesa šajā lietā jautā, vai Direktīva 2000/35 nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, saskaņā ar kuriem bezstrīdus prasījumu piedziņu no valsts iestādēm var veikt, tikai beidzoties simts divdesmit dienu termiņam pēc izpildraksta paziņošanas šai iestādei. Direktīvas 2000/35 5. panta 1. punktā ir

11 — 1986. gada 5. marta rīkojums lietā 318/85 *Greis Unterweger* (*Recueil*, 955. lpp., 4. punkts); 1995. gada 19. oktobra spriedums lietā C-111/94 *Job Centre* (*Recueil*, 3361. lpp., 9. punkts); 1998. gada 12. novembra spriedums lietā C-134/97 *Victoria Film* (*Recueil*, I-7023. lpp., 14. punkts) un 2000. gada 30. novembra spriedums lietā C-195/98 *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (*Recueil*, I-10497. lpp., 25. punkts).

12 — *Procedimento di ingiunzione* reglamentē Itālijas Civilprocesa kodeksa (*Codice di procedura civile*, Itālijas Republikas 1940. gada 28. oktobra Oficiālais Vēstnesis Nr. 253, ar grozījumiem) 633.–656. pants. Precīzāk par šo procesu skat. Franco G., *Guida al procedimento di ingiunzione*, 3. izdevums, *Guiffrè Editore*, Milāna, 2001.

13 — 1974. gada 21. februāra spriedums lietā 162/73 *Birra Dreher* (*Recueil*, 201. lpp., 3. punkts); 1978. gada 28. jūnija spriedums lietā 70/77 *Simmenthal* (*Recueil*, 1453. lpp., 9. punkts); 1983. gada 9. novembra spriedums lietā 199/82 *San Giorgio* (*Recueil*, 3595. lpp., 8. punkts); 1993. gada 15. decembra spriedums apvienotajās lietās C-277/91, C-318/91 un C-319/91 *Ligur Carni* u.c. (*Recueil*, I-6621. lpp., 16. punkts); 1994. gada 3. marta spriedums apvienotajās lietās C-332/92, C-333/92 un C-335/92 *Eurico Italia* u.c. (*Recueil*, I-711. lpp., 11. punkts) un 1994. gada 17. maija spriedums lietā C-18/93 *Corsica Ferries* (*Recueil*, I-1783. lpp., 12. punkts).

14 — 1994. gada 3. marta spriedums apvienotajās lietās C-332/92, C-333/92 un C-335/92 *Eurico Italia* u.c. (*Recueil*, I-711. lpp., 11. punkts); 1994. gada 17. maija spriedums lietā C-18/93 *Corsica Ferries* (*Recueil*, I-1783. lpp., 12. punkts) un 1995. gada 19. oktobra spriedums lietā C-111/94 *Job Centre* (*Recueil*, I-3361. lpp., 9. punkts). Tiesību teorijā skat., piemēram, Wegener, B., izdevumā Calliess, C., Ruffert, M. (red.), *EUV/EGV. Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtecharta. Kommentar*, 3. izdevums, *Beck*, Minhene, 2007, komentārs EKL 234. pantam, 2062. lpp., 52. piezīme.

15 — 1971. gada 14. decembra spriedums lietā 43/71 *Politi* (*Recueil*, 1039. lpp., 5. punkts); 1974. gada 21. februāra spriedums lietā 162/73 *Birra Dreher* (*Recueil*, 201. lpp., 3. punkts); 1978. gada 28. jūnija spriedums lietā 70/77 *Simmenthal* (*Recueil*, 1453. lpp., 8. un 9. punkts); 1983. gada 9. novembra spriedums lietā 199/82 *San Giorgio* (*Recueil*, 3595. lpp., 8. punkts). Teorijā skat. Gaitanides, C., izdevumā von der Groeben, H., Schwarze, J. (red.), *Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, 6. izdevums, *Nomos*, Bāden-Bādene, 2003, 4. sējums, komentārs EKL 234. pantam, 1405. lpp., 53. punkts.

noteikts, ka dalībvalstis nodrošina, ka izpildrakstu bezstrīdus prasījuma piedziņai parasti var saņemt deviņdesmit kalendāra dienās pēc prasības iesniegšanas. Līdz ar to šis pants nosaka termiņu izpildraksta saņemšanai, bet neietver noteikumus attiecībā uz posmu pēc šī izpildraksta saņemšanas. Līdz ar to var jautāt, vai posms pēc izpildraksta saņemšanas ietilpst Kopienu kompetencē. Savā analīzē es vispirms apskatīšu kompetences sadali starp Kopienu un dalībvalstīm atbilstoši Direktīvai 2000/35, pēc tam interpretēšu šīs direktīvas noteikumus.

1) Kompetences sadale starp Kopienu un dalībvalstīm atbilstoši Direktīvai 2000/35

28. Ar minēto direktīvu netiek veikta visu tiesību normu par kavētiem maksājumiem komercdarījumos saskaņošana, jo tā reglamentē tikai dažus īpašus noteikumus maksājumu kavējumu novēršanai, proti, procentus kavētu maksājumu gadījumā (3. pants), īpašumtiesību saglabāšanu (4. pants) un bezstrīdus prasījumu piedziņas procedūras (5. pants) [16]. Līdz ar to direktīva veic minimālu saskaņošanu [17] maksājumu kavējumu novēršanai un tās vairākās normās ir norāde uz valsts tiesību piemērošanu.

29. Iemesls, kādēļ Direktīva 2000/35 tikai daļēji saskaņo mehānismu maksājumu kavējumu novēršanai, ir tas, ka Kopienai nav kompetences tajās nozarēs, kuras direktīva nesaskaņo. Šajā sakarā 12. apsvērumā ir norādīts, ka šī direktīva nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai uzlabotu iekšējā tirgus darbību, un ka tās pieņemšanā ir ievērots subsidiaritātes princips. Līdz ar to ir svarīgi, lai direktīvas interpretācija nepārsniegtu Kopienu kompetences robežas.

30. Tiesas judikatūrā Kopienu kompetences robežas šīs direktīvas reglamentētajā nozarē jau ir noteiktas. Tā nosprieda, piemēram,

16 — Skat. 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-302/05 Komisija/Itālija (Krājums, I-10597. lpp., 23. punkts).

17 — Šajā sakarā skat. 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-302/05 Komisija/Itālija (Krājums, I-10597. lpp., 24. punkts); ģenerāladvokāta Maduru [*Maduro*] 2007. gada 18. oktobrī sniegtos secinājumus lietā C-306/06 *Telecom/Deutsche Telekom* (2008. gada 3. aprīļa spriedums, 35. punkts) un 2008. gada 3. aprīļa spriedumu šajā pašā lietā (Krājums, I-1923. lpp., 21. punkts). Tiesību teorijā skat. Mengozzi, P. I *ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali. L'interpretazione delle norme nazionali di attuazione delle direttive comunitarie, Cedam*, Paduja, 2007, 1.–4. lpp.

lietā Komisija/Itālija [18], ņemot vērā direktīvas, ar ko regulē īpašumtiesību saglabāšanu, 4. panta 1. punktu, ka šis pants regulē tikai pārdevēja un pircēja iespēju skaidri vienoties par īpašumtiesību saglabāšanu pirms preču piegādes un pārdevēja iespēju paturēt preci īpašumā līdz pilnai cenas samaksai [19], bet tas neregulē to, vai īpašumtiesību saglabāšanas klauzula ir jāapstiprina uz katra rēķina, kas attiecas uz visām nākamām piegādēm pirms konkrēta datuma [20]. Lietā *QDQ Media* [21] Tiesa nosprieda, ka, tā kā Direktīvai 2000/35 nav horizontālās iedarbības, tā pati par sevi nevar būt pamatā pienākumam ņemt vērā advokāta konsultāciju izmaksas kreditora izdevumos tiesas procesā par parāda piedziņu, ja šāds pienākums nav paredzēts valsts tiesībās. Ģenerāladvokāts Maduru [*Maduro*] lietā *Telecom/Deutsche Telekom* [22], tieši pretēji, aizstāvēja viedokli, ka, ņemot vērā Direktīvas 2000/35 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta ii) daļu, kas regulē kreditora tiesības saņemt nokavējuma procentus, kompetences noteikšanas problēma nerodas, jo šajā pantā nav atsauces uz dalībvalstu tiesību sistēmu [23].

31. Līdz ar to Direktīvas 2000/35 5. panta 1. punkts — galvenā norma, kuru Tiesai ir jāinterpretē šajā lietā — ir svarīgs kompetences robežu noteikšanai starp Kopienu un dalībvalstīm. Šī panta attīstība jau parāda tā svarīgumu kompetences noteikšanā. Pirmajā priekšlikumā Direktīvai 2000/35 [24] 5. pants noteica, ka dalībvalstis "ievieš paātrinātu procedūru bezstrīdus parādu piedziņai" [25]. Koplēmuma procedūras ietvaros Padome konstatēja, ka Kopienai nav kompetences pieprasīt no dalībvalstīm, lai tās ieviestu jaunu bezstrīdus prasījumu piedziņas procedūru [26]. Tiktāl, ciktāl šis noteikums jebkurā gadījumā bija ļoti svarīgs maksājumu kavējumu novēršanai komercdarījumos, Padome lūdza to grozīt tādā nozīmē, ka dalībvalstīm

18 — 2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-302/05 Komisija/Itālija (Krājums, I-10597. lpp.).

19 — Turpat, 29. punkts.

20 — Turpat, 31. punkts. Tiesību teorijā, piemēram, Montfort, C., *Opposabilité de la clause de réserve et propriété*, *Revue Lamy droit des affaires*, Nr. 14/2007, 59. lpp.

21 — 2005. gada 10. marta spriedums lietā C-235/03 *QDQ Media* (Krājums, I-1937. lpp.).

22 — Ģenerādvokāta Maduru 2007. gada 18. oktobrī sniegtie secinājumi lietā C-306/06 *Telecom/Deutsche Telekom* (2008. gada 3. aprīļa spriedums, 35. punkts).

23 — Skat. iepriekš minētos ģenerāladvokāta Maduru secinājumus lietā *Telecom/Deutsche Telekom*, 35. punkts. Tiesa 2008. gada 3. aprīļa spriedumā lietā C-306/06 neuzsver īpaši šo punktu; tā tikai apstiprina 21. punktā, ka Direktīva 2000/35 nav pilnīga visu normu par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos saskaņošana.

24 — Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos, COM(1998) 126, galīgā redakcija (OV C 168, 13. lpp.). Šī pati 5. panta redakcija tika saglabāta grozītajā direktīvas priekšlikumā, COM(1998) 615, galīgā redakcija (OV C 374, 4. lpp.).

25 — Skat., piemēram, tiesību teorijā Knapp, A., *Das Problem der bewußten Zahlungsverzögerung im inländischen und EU-weiten Handelsverkehr*, *RabelsZ*, Nr. 63/1999, 327. lpp.

26 — 1999. gada 29. jūlija Kopējā nostāja (EK) Nr. 36/1999, ko pieņēma Padome, ļemjot saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 251. pantu, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV C 284, 1. lpp., pamatojuma v) punkts). Tiesību teorijā attiecībā uz kopējo nostāju skat. Lardeux, G., *La lutte contre le retard de paiement dans les transactions commerciales: position commune du Conseil n° 36/1999 du 29 juillet 1999 en vue de l'adoption d'une directive concernant la luttecontre le retard de paiement dans les transactions commerciales*, *La semaine juridique. Entreprise et affaires*, Nr. 35/2000, 1318. lpp.

vairs nav jāievieš jauna bezstrīdus prasījumu piedziņas kārtība, bet tām jau pastāvošu procedūru ietvaros ir jāgarantē, ka kreditori parasti var saņemt izpildrakstu deviņdesmit dienu laikā pēc prasības celšanas [27].

32. Direktīva 2000/35 ir daļa no Kopienu tiesību normām ar ietekmi uz dalībvalstu piedziņas procedūrām [28]. Kopienas līmenī jau ir pieņemti vairāki tiesību noteikumi ar šādu ietekmi: Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās [29], Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem [30], un Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Regula (EK) Nr. 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru [31]. Minētām regulām ir ietekme tikai uz pārrobežu piedziņas procedūrām [32], bet ne uz tādu situāciju, kāda ir pamata procedūrā, ja piedziņu veic tikai vienas dalībvalsts teritorijā. Minētās regulas tika pieņemtas, pamatojoties uz EKL 61. panta c) apakšpunktu [33], kas ļauj pieņemt pasākumus tiesu iestāžu sadarbības jomā atbilstoši EKL 65. pantam, atļaujot pieņemt tikai pasākumus tiesu iestāžu sadarbībai, kam ir pārrobežu ietekme. Tātad situācija šajā lietā ir atšķirīga, jo tajā runa ir par kompetences nošķiršanu starp Kopienu un dalībvalstīm jautājumā par piedziņas procedūrām, kuras tiek veiktas tikai vienā dalībvalstī.

33. Pirmkārt, var saprast dalībvalstu vēlmi saglabāt savā kompetencē daļu no piedziņas

27 — Iepriekš minētā Padomes Kopējā nostāja Nr. 36/1999, pamatojuma v) punkts.

28 — Pirmā darbība šajā jomā tika veikta ar Briseles 1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 3. lpp.). Šī konvencija ir pirmais Kopienas dalībvalstu tiesību akts, ar ko reglamentē kompetences konfliktus starp dalībvalstu tiesām un tiesas nolēmumu izpildi civillietās un komerclietās. Pēc Amsterdamas līguma spēkā stāšanās, kas Kopienai sniedza jaunu kompetenci tiesu iestāžu sadarbībai civillietās, Padome 2000. gada 22. decembrī pieņēma Regulu (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.). Šī regula aizstāja Briseles Konvenciju visās Kopienas dalībvalstīs, izņemot Dāniju. Attiecībā uz Kopienas kompetenci šajā jomā skat., piemēram, Heß, B., *Die "Europäisierung" des internationalen Zivilprozessrechts durch den Amsterdamer Vertrag — Chancen und Gefahren*, *Neue Juristische Wochenschrift*, Nr. 1/2000, 23. lpp.

29 — Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

30 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem (OV L 143, 15. lpp.).

31 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Regula (EK) Nr. 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru (OV L 399, 1. lpp.).

32 — Micklitz, H. W. izdevumā Rott, P., *Vergemeinschaftung des EuGVÜ in der Verordnung (EG) Nr. 44/2001*, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, Nr. 1/2002, 15. lpp., apstiprina, ka Regula Nr. 44/2001 reglamentē savstarpēju spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās, kas ir pieņemti citās dalībvalstīs. Stadler, A., *From the Brussels Convention to Regulation 44/2001: Cornerstones of a European law of civil procedure*, *Common Market Law Review*, Nr. 6/2005, 1637. lpp., apstiprina, ka Regula Nr. 44/2001 reglamentē tiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās dalībvalstu starpā. Rijavec, V., *Postopek potrditve Evropskega izvršilnega naslova*, *Podjetje in delo*, Nr. 5/2007, 791. lpp., apstiprina, ka Regula Nr. 805/2004 par Eiropas izpildes rīkojumu [izpildrakstu] ievieš grozījumus izpildes sistēmās uz ārvalstu tiesu spriedumu pamata. Sujecki, B., *Das Europäische Mahnverfahren*, *Neue Juristische Wochenschrift*, Nr. 23/2007, 1622. lpp., uzsver, ka ar Regulu Nr. 1896/2006 procedūra tiek vienkāršota un paātrināta bezstrīdus prasījumu pārrobežu piedziņa.

33 — Regulas Nr. 44/2001 juridiskā bāze papildus EKL 61. panta c) apakšpunktam ir arī EKL 67. panta 1. punkts, un Regulas Nr. 805/2004 juridiskā bāze ir arī EKL 67. panta 5. punkts.

procedūrām, kas attiecas tikai uz piedziņu to teritorijā. Piedziņas procedūra ir līdzsvarota sistēma, kurā viena elementa izmaiņas ietekmē arī citus šis procedūras elementus. Dalībvalstīm, otrkārt, kā ir redzams turpmākajā analīzē, ir jāievēro Kopienu tiesības savas kompetences īstenošanā šajā jomā.

2) Direktīvas 2000/35 interpretācija

34. Kā jau tika norādīts, Direktīvas 2000/35 5. panta 1. punkts noteic, ka izpildrakstu bezstrīdus prasījumu piedziņai var saņemt deviņdesmit dienu laikā pēc prasības iesniegšanas. Ja šo pantu interpretē, izmantojot šauro interpretācijas metodi, Kopienas kompetence ietver izpildraksta saņemšanas posmu, bet tam sekojošais posms ir dalībvalstu kompetencē [34]. Es uzskatu, ka Direktīva 2000/35 tomēr nepieļauj, ka Itālijas tiesību akti, ar ko reglamentē piedziņas no valsts iestādes, tās aptur uz simts divdesmit dienām pēc izpildraksta saņemšanas [35]. Šajā lietā ir jāņem vērā vispirms direktīvas mērķis, un līdz ar to, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas jautājumu, noteicoša nozīme ir teleoloģiskai interpretācijai [36]. Direktīva ir jāinterpretē tādā veidā, kas garantē tās lietderīgo iedarbību [37].

34 — Šis punkts ir apstiprināts arī pētījumā *Review of the effectiveness of European Community legislation in combating late payments*, ko 2006. gadā Komisijai veica advokātu birojs *Demolin*, *Brulard*, *Barthelemy*, *Hoche* un ko vadīja *Jean Albert*; tas ir pieejams interneta vietnē: http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/late_payments/doc/finalreport_en.pdf, 61., 170. lpp.

35 — Tā kā atbilde uz uzdoto jautājumu nav pilnībā neapšaubāma, varu šo lietu no tiesību teorijas viedokļa apzīmēt par "sarežģītu lietu" ("hard case") pretstatā "vienkāršai lietai" ("clear case"). Šajā nozīmē skat. Hart, H. L. A., *The Concept of Law* (Ar Penelope A. Bulloch un Joseph Raz pēcvārdu), 2. izdevums, *Clarendon Press*, Oksforda, 1994, 307. lpp., kur ir uzsvērts, ka šādos gadījumos tiesām ir rīcības brīvība, pamatojoties uz kuru, tās īsteno tiesības. Turklāt skat. Dworkin, R., *Hard Cases*, *Harvard Law Review*, let. 88, 1975, 1075. lpp. Skat. arī Alexy, R., *A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification*, *Clarendon Press*, Oksforda, 1989, 8. lpp., kurā tiek relativizēta arī "vienkāršas lietas" koncepcija, jo tās vienkāršības pakāpe ir tikai iedomāta tādēļ, ka vienmēr ir iespējams rast pret spriedumu vērstus argumentus konkrētā lietā.

36 — Piemēram, skat. ģenerāladvokāta Maduru 2007. gada 18. jūlija secinājumus lietā C-64/05 P Zviedrija/Komisija (2007. gada 18. decembra spriedums, Krājums, I-11389. lpp., 26. punkts), kurā tiek dota priekšroka teleoloģiskai un sistēmiskai interpretācijai salīdzinājumā ar gramatisko interpretāciju, kura nesniedz skaidru atbildi. Skat., piemēram, arī Delnoy, P., *Élements de méthodologie juridique*, 2. izdevums, Brisele: *Larcier*, 2006, 93. lpp., kurā ir uzsvērts, ka ir jāinterpretē arī skaidrs teksts, no kā var secināt, ka tikai gramatiska interpretācija nav pietiekama, lai pareizi izprastu tekstu. Pechstein, M. un Drechsler, C. izdevumā Reisenhuber, K. (red.), *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, *De Gruyter Recht*, Berlīne, 2006, 171. lpp., tiek uzsvērts, ka Tiesa regulāri izmanto teleoloģisko interpretāciju, galvenokārt lai garantētu Kopienu tiesību mērķu sasniegšanu. Līdzīgā veidā Reisenhuber, K. izdevumā Reisenhuber, K. (red.), *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, *De Gruyter Recht*, Berlīne, 2006, 261. lpp., tiek uzsvērts, ka Kopienu tiesību interpretācijā teleoloģiskai interpretācijai ir izšķiroša nozīme. Skat., piemēram, saistībā ar direktīvu interpretāciju arī Schmidt-Kessel, M. izdevumā Reisenhuber, K. (red.), *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, *De Gruyter Recht*, Berlīne, 2006, 404., 405. lpp.

37 — Tiesību teorijā par lietderīgo iedarbību kā interpretācijas principu skat. Pechstein, M., Drechsler, C. izdevumā Reisenhuber, K. (red.), *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, *De Gruyter Recht*, Berlīne, 2006, 172. lpp.; Oppermann, T., *Europarecht*, 3. izdevums, Minhene: *Beck*, 2005, 160. lpp., 69. un 70. punkts.

35. Direktīvas 2000/35 mērķis ir novērst maksājumu kavējumus komercdarījumos, tādējādi novēršot no šādiem kavējumiem izrietošos iekšējā tirgus darbības traucējumus [38]. Šajā kontekstā Direktīvas 2000/35 piektajā apsvērumā ir noteikts, ka kavēti maksājumi ir arvien lielāks šķērslis vienotā tirgus panākumiem. Tāpat devītajā un desmitajā apsvērumā ir uzvērts, ka komercdarījumi ir būtiski ierobežoti starp dalībvalstīm, jo dalībvalstīs pastāv atšķirības starp maksājumu noteikumiem un praksi [39]. Deviņdesmit dienu termiņš izpildraksta saņemšanai bezstrīdus prasījumu piedziņai, kas noteikts Direktīvas 2000/35 5. panta 1. punktā, ir viens no maksājumu kavējumu novēršanas instrumentiem.

36. Direktīva 2000/35 no novēlotiem maksājumiem cenšas aizsargāt it īpaši mazos un vidējos uzņēmumus. Direktīvas 2000/35 septītajā apsvērumā ir norādīts, ka kavētu maksājumu dēļ "uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, ir ievērojamas administratīvas un finanšu grūtības" un ka tas ir "ir viens no galvenajiem maksātnespējas iemesliem, un tas apdraud uzņēmumu dzīvotspēju". Šos uzņēmumus ar noteicošo

38 — Tiesību teorijā skat., piemēram, Hänlein, A., *Die Richtlinie 2000/35/EG zur Bekämpung von Zahlungsverzug im Geschäftsverkehr und ihre Umsetzung in Deutschland*, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, Nr. 22/2000, 680. lpp.; Schulte-Braucks, R., *Zahlungsverzug in der Europäischen Union*, *Neue Juristische Wochenschrift*, Nr. 2/2001, 104. lpp.; Schulte-Braucks, R., Ongena, S., *The Late Payment Directive — a Step towards an emerging European Private Law?*, *European Review of Private Law*, Nr. 4/2003, 524. lpp.; Milo, J. M., *Combating Late Payment in Business Transactions: How a New European Directive Has Failed to Set a Substantial Minimum Standard Regarding National Provisions on Retention of Title*, *European Review of Private Law*, Nr. 3/2003, 380. lpp. Attiecībā uz Direktīvu 2000/35 skat. arī Pandolfini, V., *La nuova normativa sui ritardi di pagamento nelle transazioni commerziali. Commento al D.Lgs. 9 ottobre 2002, n. 231 Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali*, *Giuffrè Editore*, Milāna, 2003, 1.–3. lpp.

39 — Lai sasniegtu šo mērķi, Direktīva tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 95. pantu, kas var būt Kopienu tiesību noteikumu juridiskais pamats tikai tad, ja to mērķis ir faktiski piedalīties iekšējā tirgus darbības nosacījumu radīšanā un uzlabošanā un preču brīvas aprites vai pakalpojumu brīvas sniegšanas ierobežojumu novēršanā vai konkurences izkropļošanas novēršanā. Uz šī pamata nevar pieņemt noteikumus, kuriem ir tikai papildu ietekme uz iekšējā tirgus darbības nosacījumu uzlabošanu. Šajā nozīmē skat. 2002. gada 10. decembra spriedumu lietā C-491/01 *British American Tobacco* (*Investments*) un *Imperial Tobacco* (*Recueil*, I-11453. lpp., 59. un 60. punkts); 2005. gada 6. decembra spriedumu lietā C-66/04 Apvienotā Karaliste/Parlaments un Padome (Krājums, I-10553. lpp., 59. un 64. punkts) un 2006. gada 12. decembra spriedumu lietā C-380/03 Vācija/Parlaments un Padome (Krājums, I-11573. lpp., 37. punkts). Skat. arī manus 2007. gada 15. novembra secinājumus lietā C-404/06 *Quelle* (2008. gada 17. aprīļa spriedums, Krājums, I-2685. lpp., 54. punkts). Tiesību teorijā skat., piemēram, Kahl, W. izdevumā Calliess, C., Ruffert, M. (red.), *EUV/EGV. Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtecharta. Kommentar*, 3. izdevums, Minhene: *Beck*, 2007, 95. panta komentārs, 1262. lpp.; Pipkorn, J., Bardenhewer-Rating, A., Taschner, H. C. izdevumā von der Groeben, H., Schwarze, J. (red.), *Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, 6. izdevums, *Nomos*, Bāden-Bādene, 2003, 2. sējums, 95. panta komentārs, 1405. lpp., 7. punkts.

nozīmi Kopienas ekonomiskajā attīstībā [40] maksājumu kavējumi ietekmē visvairāk, jo tiem nav pietiekami daudz finanšu līdzekļu, lai šādos gadījumos ilgu laiku izmantotu savas finanses. Mazie un vidējie uzņēmumi vispirms sevi finansē ar īstermiņa kredītiem, un tie bieži nav spējīgi izturēt novēlotu maksājumu spriedzi, šī iemesla dēļ bieži vien tos ir jāatzīst par bankrotējušiem [41].

37. Direktīvas 2000/35 mērķis ir novērst maksājumu kavējumu visos komercdarījumos, pat tajos, kuros parādnieki ir valsts iestādes. Tas nozīmē, ka tās mērķis ir novērst arī kavējumus maksājumos iekšējā tirgū, kā to parāda šīs direktīvas ceturtais apsvērums [42]. Šajā kontekstā direktīvā ir izmantots "valsts iestādes" jēdziens, kas tiek interpretēts plaši; 2. panta 1. punktā "valsts iestādes" ir definētas kā "līgumslēdzēja[s] iestāde[s] vai struktūra[s], kas definēta[s] direktīvās par publisko iepirkumu" [43]. No Komisijas veiktā pētījuma par Kopienu tiesību efektivitāti maksājumu kavējumu jomā [44] izriet, ka faktiski dažās dalībvalstīs valdība ir sliktākais maksātājs [45]. Valsts iestādes laikus veiktie maksājumi ir ļoti svarīgi, lai varētu normāli noritēt publiskie iepirkumi un līdz ar to lai varētu darboties iekšējais tirgus.

38. Apstrīdētie Itālijas tiesību akti noteic, ka izpildraksts pret valsts iestādi, kas tika likumīgi saņemts atbilstoši Direktīvai 2000/35 deviņdesmit dienu laikā, nav izpildāms vēl simts divdesmit dienas no šī izpildraksta paziņošanas dienas valsts iestādei. Saskaņā ar šo noteikumu piedziņai nepieciešamās procedūras var risināties šajā periodā, bet pašu piedziņu uzsākt nedrīkst. Praksē šī noteikuma rezultāts ir tāds, it kā tajā būtu noteikts, ka kreditors saņem izpildrakstu simts desmit

40 — Šis aspekts ir uzsvērts, piemēram, Eiropas Padomes 2006. gada 23. un 24. marta lēmumos Briselē 7775/1/06 REV 1, 8. lpp., 28. punkts, kas ir pieejami interneta vietnē: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/89013.pdf.

41 — Pētījums *Review of the effectiveness of European Community legislation in combating late payments*, ko 2006. gadā Komisijai veica advokātu birojs *Demolin*, *Brulard*, *Barthelemy*, *Hoche* un ko vadīja *Jean Albert*; tas ir pieejams interneta vietnē: http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/late_payments/doc/finalreport_en.pdf, 20. lpp.

42 — Direktīvas 2000/35 ceturtajā apsvērumā ir norādīts uz Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par "Zaļā grāmata par publisko iepirkumu Eiropas Savienībā: Pētījumi par turpmāko virzību" (OV 1997, C 287, 92. lpp.), kurā Ekonomikas un sociālo lietu komiteja citu starpā norāda maksājumu kavējumu problēmas publisko iepirkumu procedūrās.

43 — Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīva 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV L 209, 1. lpp.); Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/36/EEK, ar ko koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras (OV L 199, 1. lpp.); Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras (OV L 199, 54. lpp.) un Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/38/EEK, ar ko koordinē līgumu piešķiršanas procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV L 199, 84. lpp.).

44 — Pētījums *Review of the effectiveness of European Community legislation in combating late payments*, ko 2006. gadā Komisijai veica advokātu birojs *Demolin*, *Brulard*, *Barthelemy*, *Hoche* un ko vadīja *Jean Albert*; ir pieejams interneta vietnē: http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/late_payments/doc/finalreport_en.pdf.

45 — Pētījums *Review of the effectiveness of European Community legislation in combating late payments*, ko 2006. gadā Komisijai veica advokātu birojs *Demolin*, *Brulard*, *Barthelemy*, *Hoche* un ko vadīja *Jean Albert*; ir pieejams interneta vietnē: http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/late_payments/doc/finalreport_en.pdf, 208. lpp.

dienu laikā pēc prasības vai lūguma iesniegšanas tiesā vai citā kompetentā iestādē. Tādējādi zaudē jēgu īsais deviņdesmit dienu termiņš izpildraksta saņemšanai, kas ir paredzēts Direktīvas 2000/35 5. panta 1. punktā.

39. Tāpat līdzīgā veidā ir jāinterpretē Direktīvas 2000/35 15. apsvērums, kas cita starpā nosaka, ka šī direktīva neregulē nosacījumus, saskaņā ar kuriem izpildraksta piespiedu izpildi var apturēt vai izbeigt. Itālijas valdība apstiprina, ka piedziņas no valsts iestādes apturēšana ir piedziņas apturēšana Direktīvas 2000/35 15. apsvēruma izpratnē. Es nevaru piekrist šim argumentam. Attiecībā uz 5. panta 1. punkta interpretāciju es varu apstiprināt arī no Direktīvas 2000/35 15. apsvēruma viedokļa, ka dalībvalstis var brīvi noteikt sprieduma nosacījumus vai piedziņas apturēšanu, bet tās nevar noteikt šos nosacījumus tādā veidā, kas padara neiespējamu efektīvi piemērot direktīvas noteikumus. Šī interpretācija nekādā veidā neietekmē vispārējo dalībvalstu kompetenci valsts tiesībās noteikt nosacijumus piedziņas izbeigšanai vai apturēšanai.

40. Direktīvas 2000/35 5. panta 1. punkts ir viens no tiem noteikumiem, kuri norāda uz valsts tiesiskā regulējuma piemērošanu. No šī viedokļa var veikt salīdzinājumu ar direktīvas 4. panta 1. punktu, kas attiecas uz īpašumtiesību saglabāšanu un kuru Tiesa izskatīja lietā Komisija/Itālija [46]. Lietā Komisija/Itālija Tiesa atļāva valsts tiesībās reglamentēt jautājumu par to, vai klauzulu par īpašumtiesību saglabāšanu ir jāapstiprina katrā rēķinā, ko pēc konkrēta datuma izsniedz piegādātājiem. Ņemot vērā iepriekš minēto, varbūt var argumentēt tādējādi, ka tāpat valsts tiesībās ir jāļauj reglamentēt arī šīs lietas jautājumu. Divu lietu problemātika tomēr būtiski atšķiras. Itālijas tiesību akti iepriekš minētajā lietā Komisija/Itālija reglamentēja tikai īpašumtiesību saglabāšanas klauzulas ietekmi, un līdz ar to tie noteica šīs klauzulas īpašības. Itālijas tiesību akti šajā lietā nevis nosaka izpildraksta saņemšanas īpašības, bet atņem jēgu tā saņemšanas īsajam termiņam.

41. Tāpat Itālijas tiesību akti ir pretrunā Direktīvas 2000/35 mērķim, jo tie rada priekšroku valsts iestādēm salīdzinājumā ar uzņēmumiem. Tādējādi tie, pirmkārt, padara neiespējamu efektīvu mazo un vidējo uzņēmumu aizsardzību un, otrkārt, liedz laikus veikt maksājumus publisko iepirkumu ietvaros. Itālijas valdība apstiprina, ka priviliģētā attieksme pret valsts iestādēm

46 — 2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-302/05 Komisija/Itālija (Krājums, I-10597. lpp.).

ir pamatota ar vispārējo interešu prasībām, jo piedziņas apturēšana valsts iestādei ļauj darboties normāli. Šis arguments nevar pamatot apstrīdētos valsts tiesību aktus. Pagarinot maksājumu termiņu, valsts iestādes zināmā veidā aizņemas no saviem kreditoriem naudas līdzekļus, ko tās ir parādā jau no parāda atmaksāšanas termiņa beigām. Kreditori — uzņēmumi, kuriem valsts iestādes ir parādā naudas līdzekļus — arī var atsaukties uz to, ka kavēto maksājumu dēļ tie nevar normāli darboties un nevar garantēt savas saimnieciskās darbības maksātspēju. Maksājumu saņemšana laikus šiem uzņēmumiem ir būtiska, jo tiem draud bankrots skaidras naudas līdzekļu neesamības gadījumā, lai gan valsts iestādēm šādi draudi nepastāv. Turklāt ir jāņem vērā, ka saskaņā ar Direktīvas 2000/35 6. panta 2. punktu dalībvalstīs var palikt spēkā vai stāties spēkā noteikumi, kas ir labvēlīgāki kreditoram nekā šīs direktīvas izpildei vajadzīgie noteikumi; no tā es *a contrario* varu secināt, ka gadījumā, ja dalībvalsts pieņem noteikumus, kas ir labvēlīgāki parādniekam, šāds akts ir pretrunā direktīvai.

42. Jāatzīmē, ka dalībvalstīm pat pirms direktīvas transponēšanas termiņa beigām nav tiesību pieņemt tiesību noteikumus, kas ir pretrunā direktīvas mērķim [47]. Šajā sakarā jānorāda, ka 2000. gada 23. decembrī Itālija pagarināja sākotnējo piedziņas apturēšanas sešdesmit dienu termiņu līdz simts divdesmit dienām, proti, sešus mēnešus pēc Direktīvas 2000/35 [48] pieņemšanas, un tas bija vēl transponēšanas termiņa laikā, kurš beidzās 2002. gada 8. augustā [49]. Tādējādi Itālijas rīcību var definēt kā direktīvas mērķa apiešanu un līdz ar to *in fraudem legis agere* [50]. Transponējot direktīvu, dalībvalstis saskaņā ar EKL 249. panta 3. punktu var brīvi izvēlēties transponēšanas formas un metodes, bet tomēr tām ir saistošs direktīvā izvirzītais mērķis. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai dalībvalstīm ir jātransponē direktīva tādā veidā, kas garantētu tās lietderīgo iedarbību [*effet utile*] [51]

47 — 1997. gada 18. decembra spriedums lietā C-129/96 *Inter-Environnement Wallonie* (*Recueil*, I-7411. lpp., 45. punkts); 2003. gada 8. maija spriedums lietā C-14/02 *ATRAL* (*Recueil*, I-4431. lpp., 58. punkts) un 2005. gada 10. novembra spriedums lietā C-316/04 *Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie* (Krājums, I-9759. lpp., 42. punkts). Tiesību teorijā skat. Lenaerts, K., Van Nuffel, P., *Constitutional Law of the European Union*, 2. izdevums, Londona: *Sweet & Maxwell*, 2005, 768. lpp.

48 — Direktīva 2000/35 tika pieņemta 2000. gada 29. jūnijā.

49 — Direktīvas 2000/35 6. panta 1. punkts.

50 — Saskaņā ar Paulus, *Digestum* 1, 3, 29. Kranjc, J., *Latinski pravni reki*, *Cankarjeva založba*, Ļubļana, 1998, 116. lpp. *Kranjc* citē *Paulus*, kurš norāda, ka atšķirība starp likuma pārkāpšanu un apiešanu ir tā, ka pārkāpšana ir rīcība, kas ir pretrunā likumam, bet apiešana ir konkrēta rīcība, kas šķietami ir saskaņā ar likumu, bet faktiski apiet tā saturu.

51 — Judikatūras par direktīvu lietderīgo iedarbību [*effet utile*] ir daudz. Šajā jautājumā skat. 1996. gada 12. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-58/95, C-75/95, C-112/95, C-119/95, C-123/95, C-135/95, C-140/95, C-141/95, C-154/95 un C-157/95 *Gallotti* u.c. (*Recueil*, I-4345. lpp., 14. punkts); 2005. gada 14. jūlija spriedumu lietā C-386/03 Komisija/Vācija (Krājums, I-6947. lpp., 28. punkts); 2006. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-212/04 *Adeneler* u.c. (Krājums, I-6057. lpp., 93. punkts); 2007. gada 13. decembra spriedumu lietā C-250/06 *United Pan-Europe Communications Belgium* u.c. (Krājums, I-11135. lpp., 45. punkts) un 2007. gada 18. decembra spriedumu lietā C-341/05 *Laval* un Partneri (Krājums, I-11767. lpp., 80. punkts).

un kas nodrošinātu, ka transponēšanas laikā ir ievēroti tās mērķi [52].

kas izriet no [..] Līguma vai ko rada Kopienu iestāžu darbība". Dalībvalstīm tāpat saskaņā ar EKL 10. panta otro daļu ir "[jā]atturas no visiem pasākumiem, kas varētu traucēt [..] Līguma mērķu sasniegšanai". Līdzīga veida prasība ievērot Kopienu tiesības ir atrodama jomās, kas ietilpst dalībvalstu kompetencē, piemēram, tiešo nodokļu [53], sociālās aizsardzības sistēmu [54] vai izglītības [55] jomā.

43. Lai gan Direktīvas 2000/35 5. panta 1. punkta gramatiskā interpretācija liek secināt, ka posms pēc izpildraksta saņemšanas neietilpst Kopienas kompetencē, dalībvalstis nevar izmantot savu kompetenci tādā veidā, kas ir pretrunā spēkā esošā Kopienas tiesiskā regulējuma mērķim. Kompetences sadale starp Kopienu un dalībvalstīm nenozīmē, ka pēdējās, izmantojot savu kompetenci, var pieņemt tādus noteikumus, kas ir pretēji direktīvas mērķim. Dalībvalstis saskaņā ar EKL 10. panta pirmo daļu veic "gan vispārējus, gan īpašus attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi,

44. Visbeidzot, vēlos uzsvērt, ka Direktīva 2000/35 nevar būt pretrunā visiem apstrīdētiem Itālijas tiesību aktiem, bet tikai tiem, kas ir direktīvas *ratione materiae* jomā, un tātad situācijās, kas attiecas uz tiem bezstrīdus

52 — *Conti* šajā sakarā saistībā ar Direktīvu 2000/35 apstiprina, ka direktīvas transponēšanas laikā ir efektīvi jānodrošina tās *voluntas legis*. Skat. Conti, R., *La direttiva 2000/35/CE sui ritardati pagamenti e la legge comunitaria 2001 di delega al Governo per la sua attuazione*, *Corriere giuridico*, Nr. 6/2002, 815. lpp. Attiecībā uz lietderīgo iedarbību skat. arī Baron, F. un citi, *Union Européenne 2006–2007. Memento pratique Francis Lefebvre*, *Editions Francis Lefebvre*, Levaluā, 2005, 19. lpp., 85. punkts; Lenaerts, K., Van Nuffel, P., *Constitutional Law of the European Union*, 2. izdevums, Londona: *Sweet & Maxwell*, 2005, 531. lpp. Dalībvalstīm sasniegt Kopienas tiesību normu mērķi ir uz rezultātu vērsts pienākums. Skat. arī Schmidt, G. izdevumā von der Groeben, H., Schwarze, J. (red.), *Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*, 6. izdevums, *Nomos*, Bāden-Bādene, 2003, 4. sējums, 249. panta komentārs, 786. lpp., 38. punkts.

53 — Pati tiešo nodokļu joma neietilpst Kopienas kompetencē, bet dalībvalstīm ir jebkurā ziņā jāizmanto sava kompetence saskaņā ar Kopienu tiesībām. Skat., piemēram, 1995. gada 14. februāra spriedumu lietā C-279/93 *Schumacker* (*Recueil*, I-225. lpp., 21. punkts); 2002. gada 21. novembra spriedumu lietā C-436/00 *X* un *Y* (*Recueil*, I-10829. lpp., 32. punkts) un 2004. gada 11. marta spriedumu lietā C-9/02 *de Lasteyrie du Saillant* (*Recueil*, I-2409. lpp., 44. punkts).

54 — 2006. gada 16. maija spriedumā lietā C-372/04 *Watts* (Krājums, I-4325. lpp., 92. punkts) Tiesa, piemēram, nosprieda: "Ja nav strīda par to, ka Kopienu tiesības neietekmē dalībvalstu tiesības organizēt savu sociālā nodrošinājuma sistēmu un ka, tā kā Kopienas līmenī šīs sistēmas nav saskaņotas, katras dalībvalsts tiesību aktos ir jānosaka sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanas nosacījumi, šo tiesību izmantošanā dalībvalstīm tomēr ir jāievēro Kopienu tiesības, it īpaši noteikumi par pakalpojumu sniegšanas brīvību". Skat. arī 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-157/99 *Smits* un *Peerbooms* (*Recueil*, I-5473. lpp., 46. punkts) un 2003. gada 13. maija spriedumu lietā C-385/99 *Müller-Fauré* un *van Riet* (*Recueil*, I-4509. lpp., 17. punkts).

55 — Tiesa ir apstiprinājusi šajā kontekstā, ka dalībvalstīm ir skaidra kompetence noteikt izglītības saturu un izglītības sistēmas organizāciju, bet ka tām šīs kompetences izmantošanā ir jāievēro Kopienu tiesības. Skat., piemēram, 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-76/05 *Schwarz* un *Gootjes-Schwarz* (Krājums, I-6849. lpp., 70. punkts) un 2007. gada 23. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-11/06 un C-12/06 *Morgan* (Krājums, I-9161. lpp., 24. punkts).

prasījumiem, kuri izriet no komercdarījumiem. Direktīva neattiecas uz cita veida prasījumiem, un līdz ar to tā nevar ietekmēt Itālijas tiesību aktus. Atzinums, ka Direktīva 2000/35 nepieļauj tādus tiesību aktus, kādi ir norādīti pamata procesā, tomēr nedod Kopienai vispārējo kompetenci reglamentēt piedziņas procedūras bez pārrobežu rakstura.

VII — Secinājumi

45. Ņemot vērā iepriekš minētos atzinumus, piedāvāju Tiesai nospriest, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīva 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, kāds ir Dekrētlikuma Nr. 669/1996 14. pants, saskaņā ar kuru kreditors, kurš ir saņēmis izpildrakstu par bezstrīdus prasījuma piedziņu no valsts iestādes, pamatojoties uz komercdarījumu, nevar pieprasīt veikt piedziņu no šīs iestādes pirms simts divdesmit dienu termiņa beigām pēc izpildraksta paziņošanas šai iestādei.